

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egy évre - - - - - 12 korona
Félévre - - - - - 6 korona
Negyedévre - - - - 3 korona
Egyes szám ára - - 8 fillér.

Telefon szám 6.

HATÁRŐR

UJVIDÉK
1907. aug. 16, péntek
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ujvidék, Ferenoz József-tér
Kéziratokat nem adunk vissza
Megjelenik szerda, péntek
és vasárnap reggel.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI HIVATALOS LAPJA

Lapvezér: Teleki Árvéd gróf.

Politikánk igazolása.

A *Határőr* akkor írta zászlójára a magyar-szerb barátkozást, amikor még csak meggyanúsítás, sőt sokszor megrágalmazás járt ki érte. Mi azonban mindezzel nem törődünk, mentünk előre: kijelölt utunkon, kitűzött célunk felé.

Hasábjainkon szállt ezen eszme érdekében fiatalos energiával sikra ezen eszmének vértanuja: a jó, öreg *Mocsáry Lajos*, országos pártunk egykori elnöke, a nemzetiségekkel való kibékülés eszméjének elszánt, bátor, tüzesvérű előharcosa. Nem értették meg és *Mocsáry Lajos* visszavonult.

A viszonyok, az emberek gondolkodásmódja azóta változott, már kezdték lassanként *Mocsáry Lajost* is megérteni és eszméit felkarolni s szemlátomást szaporodott azoknak tábora, akik az „*Ertük meg egymást*” elvét hirdették.

Balla Aladár dr. főispánunk és képviselőnk *Teleki Árvéd gróf* szóval és tolla vezérei lettek ennek az újjáéledő eszmének.

Nekik és a szerbek kiváló vezérének: *Tomics Fásának* köszönhető, hogy az utóbbi évek óta a magyar-szerb barátkozás eszméje valóra vált.

Ma már testvérként harcolunk együtt — közös ellenfelünk és ellenségünk: *Wien* ellen.

Csak az a baj, hogy a magyar-szerb barátkozást még ma sem tudják megérteni. Egy előkelő és tekintélyes újság: a *Budapesti Hirlap* ma is foghegyről, gyanakodva, bizalmatlankodva beszél róla. A „*Magyarország*” keddi száma kitűnő válaszában oktatja ki a „B. H.” „Politikai

hullámok” íróját, aki a nemzetiségi kérdést úgylátszik csak az *íróasztalánál* tanulmányozta. Jöjjön el ide szerbek- és magyaroklakta vidékre, szerezzen személyes tapasztalatokat, győződjék meg ön-maga — eddig hirdetett álláspontja tartáhatatlanságáról. A M-g szép cikkét ideiktatjuk, — egyrészt annak helyi és nemzetiségi érdekességénél fogva, de már azért is, mert a M-g cikkének írója *ujvidéki*.

Magyar-szerb barátság.

A magyar politikai nyári szünetet kétségtelenül legjobban megzavarta a Brankovics patriarka halálával beállott az utódjának megválasztásáig most már napirenden maradó szerb egyházpolitikai és nemzetiségi kérdés. A hazai sajtó nap-nap után foglalkozik ezen rendkívül fontoságú politikai kérdéssel és csodálatosképpen éppen azon oldalról ahol hazánk összes állampolitikai kérdéseinek alapos ismeretét és tárgyilagos kezelését lehetne elvárni, valóságos naiv tapogatózást, a ténynek és viszonyoknak teljes félreismerését kell tapasztalunk. Így a „*Budapesti Hirlap*” leutóbbi számában az elhalt Brankovics patriarkát a szerb egyházi kongresszuson többségben levő radikális párttal szemben veszi védelmébe és „politikai hullámok” alatt megirt hosszú cikkének konkluziójaképp fitymelteti a magyar politikai világot és annak intézőit, hogy a szerb barátkozásnak is ne az legyen a vége, ami volt a horvát-magyar öllekezésnek. Nem kívánok a „*Budapesti Hirlap*” ezen cikkében foglalt tényállítások mindegyikének megczáfolásába bocsátkozni, azoknak alaposát, vagy tarthatatlant voltát ugys a legközelebbi jövő foga igazolni. de nem hagyhatom szó nélkül a magyar-szerb barátságra vonatkozólag mondottakat.

Mindenekelőtt helyreigazítandó az a magyar közvélemény elég széles rétegében átment felfogás, hogy az ugynevezett magyar-szerb barátkozás a „nagy horvát-magyar öllekezés”-sel ugyanazonos vagy csak hasonló is volna. Hisz még Supiló utóbb tett beismerő

nyilatkozataiból is beigazolást nyert, hogy a fumei rezolúció nem is a magyarok és horvátok közti politikai viszonyok szabályozását, a magyarok és horvátok közti megállapodásokat foglalja magában, hanem a Horvátországban akkor uralmon lévő politikai rendszer mikénti megdöntésének és Dalmáciának Horvátországgal való egyesítésének kérdését szabályozza, az igaz, hogy a magyar nemzet, a kormányra jutandó koalíció támogatásának feltételezése mellett. Hogy a fumei rezolúcionista politikájuk gyakorlati érvényesítésével mindjárt az első aktuális kérdésnél a magyar nemzett ellenségeinek biztatására és legnagyobb örömeire a megértés politikája helyett a magyar államegység megbontását célzó politikát követték, ezért gáncs vagy szemrehányás egyetlenegy koalíciós vezérlitkust sem érhet.

És most nézzük, hogy állunk az ugynevezett magyar-szerb barátkozással melynek a „*Budapesti Hirlap*”, a „nagy horvát-magyar öllekezés”,-hez hasonló véget jósol. Féltenek bennünket a magyar-szerb barátkozástól. Miért? Irja meg már valaki, aki így gondolkozik, miben rejlik a magyar-szerb barátkozás veszedelme. Én megírom, hpgy eddig miben nyilvánult, miben áll a magyar-szerb barátkozás. A magyarországi szerb radikális párt a nagy nemzeti küzdelem beáttával — és nem mint a „*Budapesti Hirlap*” cikkírója mondja, „a horvát-magyar barátkozás mintájára” — mindenütt a magyar koalíció és az alkotmány védelmére sietett. A nemzeti ellenállás egész ideje alatt a legtöbb törvényhatósági közgyűlésben, lapjaiban a törvénytelen kormányval szembehelyezkedett, a megtámadott magyar alkotmány védelmének szükségét hangoztatta. Már az 1905. évi általános képviselőválasztásoknál több helyen, így Verseczen a régi rendszer jelöltjével szemben a koalíciós Szilassy Zoltánt, majd később Papp Gézával szemben Kardos Samut támogatta. Pedig akkor még sem a szerb egyházi kongresszusi ügyek, sem a patriarkai szék ügye sem volt aktuális. Mikor pedig ez év elején a legtöbb választókerületben az önálló vámtérület, önálló nemzeti bank érdekében népgyűléseket tartottak, a

Az első napok.

— A *Határőr* eredeti tárcája. —

Írta: Szász József.

Komorovcsák kapitány a kaszárnya kapujából visszakiálltott őrmester úr Solyomnak:

— Őrmester, öltöztesse fel az ujoncokat! Én nem sokára visszajövök, akkorra minden rendben legyen!

— Igenis kapitány úr, — mondotta Solyom, s aztán mindjárt rengősteg intézkedést tett a parancs végrehajtására.

— Mert az ujoncok öltöztetése nem valami egyszerű dolog. Ezi ne gondolja senki. A katonaruhát a legény nem veheti csak úgy egyszerűen magára. Nem suba az, se nem szürkankó. Parádéja van ennek is, mint minden katonadolognak. És pedig olyan parádéja, hogy holtig emlékszik reá a regruta.

— Az ezred borbélyja veszi őket először gondjai alá. Leborotválja, lenyirja valamennyit, mint juhász szokta a birkákat. Mert katonának szakált csak különös engedelemmel, egy centiméternél hosszabb haját pedig semmiféle enge-

delemmel nem szabad viselni. Így mondja a regloma, ennek podig engedelmeskedni kell. Nagy munkájában az öreg katonák segédkeznek a borbélynak. Az ő kezük nem olyan biztos ugyan mint a borbélyé, négy-öt helyen be is vágják a regruta arcát. de ez katonadolog. Az ütést, vágást meg kell szokni a katonának, hátha a csatában vágják meg? Legalább nem ijed meg egy kis sebtől, ha hozzá szokik akkorára.

— A kaszárnya fürdőjében ezalatt vizet melegítenek számukra s vízben, gőzben megfürdetik őket. Ne legyen rajtok egy porszem se, amit hazulról hoztak magukkal. Alsó, felső ruháikat is elveszik s durva kincstárit adnak helyette. A hazulról hozott gunyákat pedig összekollják, egy fehérnemű darabra ráírják a legény nevé s fölviszik a kaszárnya padlására. Ott porlódik három esztendeig, vagy addig, míg a legény kiszolgálta idejét.

Mikor így tűzön-vizen megtisztulnak, akkor előhozatja őrmester ur Solyom a katona-mundért. Ócska, rongyos mundér. Szunyoghálónak se volna már jó. Nem csoda, hogy ócska, hogy rongyos, hisz tizenkét esztendő óta szagattják, varják,

tisztítják a regruták. Hej, sok mindent tudna elbeszélni ez a mundér, ha beszélni tudna!

De jó ez a regrutának. Örüljön, hogy ilyet is kap. A jobb mundér kell az altiszteknek s az öreg katonáknak. Majd lesz nekik is, ha a harmadik évet szolgálják.

Mikor lesz ez még, ha ugyan egyáltalán lesz, azt papiroson se lehet kiszámítani. Nem tudja még az öreg katona se, pedig ez már csak sokat tud. Csak azt tudja, hogy annyi tenger sok napja van még hátra a regrutának, mint a hány fényes csillag ragyog tiszta őszi éjszakán az égboltozaton.

Őrmester ur Solyom egyenként előszólítja a regrutákat, s kiosztja közöttük a ruhadarabokat. Sapkát, bluzt, nadrágot, két pár bakancsot. Egy párt a feketéből, egy párt a sárgából. Az télire s parádés alkalmakra, és nyárára való. Mértéket egyről sem vesz, csak úgy szemre becslü meg.

Minek is venne! Nem szabó ő, a tizenharmadik öregapja se az s ezek a regruták se kényeskedő ficsurok, hanem hazát és királyt védő katonák. Meg aztán mérheti azt a szabó, a kinek alakja, teste nincs, nem áll meg azon tisztesség-

„Waltham”

A LEGMEGBIZHATÓBB
ZSEBÓRA
KIZÁRÓLAGOS ELÁRUSÍTÓ

Regényi István

ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, LÁTSZERÉSZ, VÉSNÖK. Legnagyobb raktár arany,

ezüst és drágakő ékszerekben, látszerészeti, olkkokban legdusabb
ohinal ezüst raktár.

magyarországi szerb radikális párt országos vezetősége az összes szerb kerületek képviselőiben megjelent több ezernyi szerb és ugyan- anyi magyar választó előtt megtartott nyilvános népgyűlésen nemcsak résztvett, hanem a népgyűléseket a kerületbeli magyar pártvezérekkel együtt vezette és a magyarok által beadott határozati javaslatokat nagy lelkesedéssel megáérvá tette.

Történt pedig mindez abban az időben, amikor a többi nemzetiség és a szerb radikálisok adáz ellenségei, a Polit és Brankovits-párti szerbek Apponyi iskola-törvényjavaslat a miatt lázadást iparkodtak szítani hűveik soraiban.

Ez a szerb radikális párt eddigi magatartása a magyar nemzettel szemben — nem kérve a magyartól mást, mint törvényeink által biztosított egyházi autonómiájuk respektálását. A magyar-szerb barátság eszméjének barátai, ezen nagy horderejű politikai irány- nak magyar részről való támogatói pedig, soha semmiféle ígéretet nem tettek szerb testvéreinknek, de azok olyanok megtételét soha nem is kérték.

Ennek adott kifejezést a képviselőházban az iskola-törvényjavaslata tárgyalása során gróf Teleki Arvéd, Ujvidék város követe. A Ház külön engedelmeivel foglalkozott gróf Teleki a magyar-szerb barátkozás kérdésével. Kijelentette, hogy ő is hűve a szerbekkel való meg- értés politikájának, de ezért cserébe, ellenér- tékül egy oldalról sem kértek, és ígértek bár- mit is. Ezek után nyilvánvaló, hogy akik a szerb radikális-párt uralmától íéltik a hazai görög- keleti egyházat, nem azért féltik, mert a ra- dikális szerbek veszélyes politikát követnének a magyar állam egységes érdeke szempontjából, hanem mert ezek uralma a Medakovics — Polit — Brankovics-féle politikának végét jelentené. Nekünk, magyaroknak pedig csak egy feladatunk van: határozni, melyik szerb párt mellé álljunk az egyházuk feletti hatalomért most dúló élet-halálharcban.

Egyik oldalon vannak a szerb radikálisok, akik a szerb nép nagy többségét képviselik, a kongresszusban a majoritást bírják és évek óta nemcsak lojálisan viselkednek a magyar nemzettel szemben, hanem nyilvános népgyű- lésekben, politikai választásoknál a magyarok mellé álltak, a másik oldalon egyházi ügyek- ben, a kongresszusban kisebbségben levő, fő- leg Horvátországból rekrutáló szerb önálló- pártiak, Magyarországon pedig a szerb liberá- lisok állanak. Az önálló-pártiak vezére, Meda- kovics, a horvát tartománygyűlés elnöke Su- pilló, a horvát obstrukcio és a horvát nagy zavarok mestere; a magyarországi liberális- párt vezére pedig Polit Mihály, aki nyílt or- szágyűlésen hirdeti Magyarország feldarabo- lását — igaz Svájc módjára! Van-e magyar politikus, aki ilyen tényállás mellett még ha- boznék, melyik szerb párttal rokonszenvezzen és ha választania kell, kit támogasson?

Attól tart a „B. H.” cikkírója, hogy a szerb egyházi vagyon, ha a szerb radikális- párt kezére kerül, egyházuk hatalma többé nem egyházi, hanem szerb nemzeti vagyon

gesen a szentek palástja se. A katonán azonban minden mindérnak jól kell állani. Azért katona, hogy jól álljon rajta a ruha. Ha nagy egy kicsit a sapka, a nadrág, a bluz vagy a bakancs, nem tesz semmit.

— Majd belé nősz fiam: — Így vigasztalja a regrutát. De azért az se tesz semmit, ha kicsi a sapka, feszes a nadrág, vagy szűk a bluz, meg a bakancs, mert akkor meg így vigasztalja:

— Nem tesz semmit fiam, pár hét alatt ugysis lesoványkodik!

Csákót is ad a regrutáknak. Nehezett, mint a kő, keményet, mint a vas. Rózsája alatt ott berzenkedik a kétfejű sas.

— Jó-e a csákó öcsém? Kérdi a regrutát.

— Kicsi őrmester ur.

— Hát most jó-e öcsém? Kérdi tőle újra, miközben megforgatja a regruta fején a csákót úgy, hogy az eleje hátra, a hátulja meg előre néz.

— Most is csak kicsi őrmester ur.

— No majd mindjárt jó lesz fiam!

Ezzel feláll egy székre, nagyot üt öklével a csákóra, hogy szikrákat hány a regruta szemé, a csákó pedig mint valami vaspánt, rászorul a fejére.

— Hát most jó-e fiam?

lesz. Ez az aggodalom teljesen alaptalan. A szerb egyházi vagyon, és a vele járó hatalom kezelése magyar törvényeink által van szabá- lyozva, már pedig csak nem tagadja még a cikk írója sem, hogy a mostani kormányfér- fiaink tudnak legalább is annyi érvényt sze- rezni törvényeinknek, mint Brankovics patri- árka protektorai. Nincs tehát alapja azon ag- godalomnak, mely egyre hajtogatja: jó lesz vigyázni, hogy a szerb barátkozásnak is rossz vége ne legyen. Szerb testvéreink barátságuk fejében törvényes egyházi autonómiájuk tisz- teletbentartásán kívül mitsem kértek tőlünk, de mi nem is ígértünk. Vagy csak azért vág- junk rendet, kaszáljuk le a szép reményekre jogosító, már kalászbá induló szerb-magyar barátkozás termését, mert nátha rozsdá út beléje, vagy a jég veri majd el? Ez volna a legrosszabb nemzetiségi politika. — a — r.

A M—g jól megfelelt a B—H. jóhi- szemű tévedésére. De legjobban ráduplá- zott a szerb radikális párt, mely a hor- vát koalícióból tán már néhány óra mul- va végkép kilép.

Ez a legjobb válasz! Ez a radikálisok- ba helyezett bizalom megszilárdítását fog- ja eredményezni. Ez a mi politikánk igaz- olosa. Ez az Ujvidékről országos hódító körutjára indult „Értsük meg egymást” eszmének egyik győzedelmes napja.]

A szakértők a légszeszgyár megváltásáról.

— Több cikk. —

I.

A Határőr megírta volt, hogy Pfeifer Jgnác, budapesti műegyetemi magántanár és Debreceni Jenő, gépészmérnök, a debre- ceni világitási művek igazgatója, országosan elismert, kiváló szaktekintélyek, mint városunk szakértői a városi tanács meghívása folytán Ujvidéken voltak, és a megváltandó ujvidéki légszeszgyárban napokon át helyszíni szemlét tartottak, mely szakértői megfigyeléseket most írásban nyújtották be a városához.

Alább megkezdjük a szakértői vélemény leközlését. Városunk közönsége, melynél jóleső örömmel látjuk, hogy a város gazdasági kér- dései iránt egyre fokozódó, meleg érdeklődést tanusit, bizonyára érdeklődéssel fogja a kiváló szaktekintélyek jelentését elolvasni, mely kü- lömben mindenben megerősíti Forster Géza, városi tanácsnoknak ez ügyben kifejtett igazán lelkiismeretes munkásságának eredményeit és oda konkludál, hogy a gázgyárat mindenké- pen meg kell váltani!

Most pedig átadjuk a szót maguknak a szakértőknek:

Szakovélemény

az ujvidéki gázgyár megváltása tárgyában.

Ujvidék szab. kir. városnak az augsburgi egyesült gázgyárak részvénytársasággal 1888.

De erre már észnélkül felel a regruta:

— Igenis, jó, őrmester ur.

Puskát, borjut meg a többit csak ezután kapnak. Két óra alatt már mindérban állnak valamennyien. édes apjuk, édes anyjuk már most se irmerne rájuk. Nem csoda. hiszen ők maguk is alig ismernek egymásra. Egyformák valamennyien, mint a született gyerek. Kék sapka, kék nadrág, patkós sarku, szeges talpu bakancs van mind- egyikben. Rengeteg módon kopog, félelmesen csat- tog a lépése mindnyájuknak.

Őrmester ur Solyom tetőtől-talpig újra végig vizsgálja a regrutákat. Mindeniken talál valami hibát, valami igazítani valót, a miért kegyetlenül összeremti szegényeket. Aztán újra kioktatja őket, hogyha megérkezik a kapitány ur, s ő haptákat kiállt, mint a sóbálvány olyan mereven álljanak a glédában. A száját ki ne nyissa kö- szöntésre egy se, mert egy pofonnal úgy betap- asztja, hogy valamennyi fogát lenyeli ebédre. Ha pedig valamelyikhez szóllana a kapitány ur, az keményen szalutáljon, s okosan feleljen a kérdésekre.

Komorovcsák kapitány nem soká váratott magára. Nagy kardosörtetve megérkezett. Sapká- ját mélyen a szemére huzta, bajuszának egyik fele felfelé, másik fele lefelé ágaskodott. Meghall-

évi február 26-án megkötött szerződése értel- mében a városnak jogában áll 15 év elteltével a szerződésben kiírt módokat szerint a gázgyárat bármikor megváltania. A város ezen jogát érvényesíteni akarván, a gázgyár meg- váltását elhatározta és ebbeli szándékát a szerződés szakasza értelmében a gáz- gyárral közölte, egyben az alulirt szakértőket felkérte, hogy a megváltással kapcsolatos ér- demleges tárgyalások megindítása előtt a szer- ződés tanulmányozása és a gázgyár berende- zéseinek és üzemének, valamint üzletvitelének megvizsgálása után a tárgyalások alapjául szolgáló részletes jelentést és indokolt javas- latot a tanács elé terjessze.

A megkeresett szakértők az iratok áttu- tanulmányozása után a helyszínen folytatták munkájukat, melynek lefolyásáról és ered- ményeiről az alábbiakban van szerencsénk beszámolni.

I.

A gázgyár leírása.

Az ujvidéki gázgyár egy darab 2 retortás, egy darab 4 retortás, egy 6 és egy 7 retortás gázfejlesztőkemencével rendelkezik, vagyis 19 darab 2.65 m. hosszú és 140 kgr. befogadó képességű retorta használható fel gázfejlesz- tésre, melyek mindegyike 24 óránként hatszor lévén váltható, a maximális napi produkció kerekén 4800 köbméter, az üzembiztonság szempontjából szükségelt 25%-os tartalékot levonva, a gázgyár jelen berendezésével ok- szerűen 3600 köbméter gáz állítható elő na- ponta, a mi 720.000 köbméter évi termelésnek felel meg, a mely azonban szükség esetén 850.000 köbméterre fokozható, úgy hogy a je- lenlegi berendezéssel előreláthatólag a szük- séglet kielégíthető lesz. A kemenceház helyes előrelátással úgy épült, hogy annak bővítése semmiféle nehézséggel nem jár, mindenekelőtt a 2. és a 4. számú kemencék lesznek átala- kitandók, még pedig úgy, hogy ezek helyére a már jelenleg is üzemben kívül helyezett 7.5 köbméter fűtőterületű kazán eltávolítása után két darab 6 retortás kemence építhető, miáltal 25 retorta áll majdan rendelkezésre, a me- lyekkel a termelés szükség esetén évi 1.000.000 köbméterre fokozható. A további bővítés cél- jaira a kemenceház hossz tengelyében kiépítve még további 4 kemence elhelyezését teszi le- hetővé, miáltal a termelőképeség évi 2.000.000 köbméterre, vagyis a jelenlegi szükséglet négy- szeresére lesz fokozható. Az alátüzelésre a gázgyár kimutatása szerint 100 kgr. kőszén elgázosítására 22—28 kgr. kokszt szükséges. Ez a mennyiség nagyon ingadozó és tulságos nagy, mert a jelenlegi termelés mellett lehe- tetlen az egyes kemencéket állandóan egyen- letesen igénybe venni; a viszonyok a termelés gyarapodásával kedvezőbben alakulnak, úgy hogy ha az első években kellő biztonság ked- veért alátüzelésre 24 kgr. kokszt számítunk is, az a kemencék teljesebb kihasználásával rövid idő multával 20 kgr.-ra, sőt ez alá is lesz csökkenthető.

A süritő és hűtőkészülék összes területe 30 négyzetmétert tesz ki, a mi szabványosan

gatta az őrmester jelentését s megszólította a gléda végén álló nagy legényt, Keményen recse- gett a hangja, mint a trombita:

— No tudod-e már, mi a katona első kötelessége?

A nagy táhó tanácstalanul állt, s kétségbe- esett pillantást vetett őrmester ur Solyomra, a ki a kapitány ur háta mögött állott. Az őrmes- ter mérgesen integetett neki, hogy szalutáljon, s hogy feleljen. Vári Szabó János, így hívták a nagy táhót, azonban nem értette, mit integet neki az őrmester ur. Zavarában levette sapkáját, végig törölte vele verejtéktől gyöngyöző homlo- kát, s mély öblös hangon válaszolt a kapitány urnak:

— Igenis, tudom. Az a katona legelső kötelessége, hogy ne köszönjön a kapitány urnak.

Komorovcsák kapitány urat egyszerre előn- tette az epe. Jobbkezeivel mérgesen sodorított egyet bajuszán, kalkezeivel kardját verte a pad- lóhoz, miközben kegyetlen káromkodásra fakadt.

— Micsoda bagázs ez? Micsoda ostoba nép? És én ezekből neveljek jó katonákat? Ilyen emberekkel menjek én az ellenség ellen? Őrmes- ter, próbálja meg, vegye munkába őket. Dolgoz- zon velük éjjel-nappal, hátha tud belőlük vala- mit faragni. Nektek pedig csak annyit mondok,

Ha nem is ingyen, de mégis jól és olcsón akar vásárolni, úgy ne mulassza el **STEINER GYULA** férfi- és női-divatruházát az „Arany almához”-hoz, Ujvidéken, Fő-utca 19. sz. alatt („Mödlingi cipőgyár” raktárával szemben,) megtekinteni, ahol is az összes a szakmába vágó cikkek, u. m.: férfi- és női-fehérneműk, nap és esernyők, harisnyák, nyakkendők, bőr- és szövött-keztük, csipkék, szallagok, női-kézimunkák és kézimunka kellékek stb. a legnagyobb választékban kaphatók.

ugyan csak napi 1000 köbméternek felel meg, de 2500 köbméterig igénybe vehető, a hűtő berendezés tehát teljesítő képessége határán áll; egy 20—25 négyzetméteres csöves hűtő felállításával, — tehát csekély költséggel, — a hűtőberendezés teljesítő képessége napi 2000 köbméterre, vagyis évi 1.000.000 köbméterre emelhető.

Az exhaustor napi 4500 köbméter teljesítményű lévén, évi 1.000.000 köbméterig megfelelő.

A kátrányleválasztó teljesítő képessége ugyancsak 4000 köbméternek felel meg, szintén győzi az üzemet az évi 1.000.000 termelésig.

A mosók térfogata 10 köbméter, ezek szabályszerint 2000—2500 köbméter napi teljesítő képességnek felelnek meg, rövid időn belül bővítendőek lesznek. A tisztítók alapterülete háromszor 4 négyzetméter. Jaeger-féle letételek ellátva teljesítő képességük napi 3000 köbméter, vagyis évi 600.000 köbméternek felel meg, ezek könnyen és aránylag csekély költséggel nagyobbíthatók, úgy hogy teljesítő képességük a kétszeresre, tehát 1.200.000 köbméterre fokozható. A gázmérő óránként 185.4 köbméterig, vagyis évi 1.000.000 termelésig használható. A gázgyár két gazométere közül az egyik 800 köbméter, a másik 1000 köbméter ürtartalmu. az utóbbi 2000 köbméterre teleszkopálható. Jelenleg tehát 1800 köbméter ürtartalmu gáztartó áll rendelkezésre, a mi szabványosan 3000 köbméter napitermelésnek felel meg, de 3600 köbméter napi fogyasztásig felesleges a kivívításuk. Teleszkopálás után 4500 köbméter napi termelésnek felel meg a gázmérő tartalma, de 5600 köbméterig lesz használható további bővítés nélkül. A gőzkazán és gőzgép előrelátható bővítésre nem szorul, ugyancsak a nyomásszabályzó sem, a mely hét-hüvelykes vezetékhez kapcsolódik.

A gyártási csővezeték a kemencéknél 6" (150 mm.) átmérővel kezdődik, azután 7" (115 mm.) átmérővel folytatódik. Szabály szerint a gyártási vezeték a gáz legfeljebb két méter másodpercenkénti sebességgel haladjon. A 175 mm. átmérőjű cső keresztmetszete kerek 240 négyzetcentiméter lévén, azon két méter secundum sebességgel másodpercenként körülbelül 50 liter, óránként 180 köbméter gáz halad át. A jelenlegi gyártási vezeték elég bő tehát napi 4320, vagy évi 960.000 köbméter termelésig, a hol azonban még megjegyezhető, hogy ezen teljesítmény veszély nélkül fokozható egész 1.500.000 köbméterig az exhaustor gyorsabb járatása által.

Általában az egész gyár igen gondos és szakszerű kezeléssel nyomatja. Az épületek egyszerű kivitelűek, de jókarban vannak tartva, a gépészeti felszerelés kitűnő állapotban van. Arra való tekintettel, hogy a gyár

hogy négy hét múlva újra visszajövök és ha még akkor is ily számok lesztek, valamennyiteket kikötöttek.

Ezzel ott hagyta a regrutákat. Szavát megtartotta, feljűk se nézett négy hétig.

Ormaster ur Solyom egész komolyan hozzáfogott a regruták kiképzéséhez. Munkájában az állították s az öreg katonák segédkeztek, Kora reggeltől késő estig állni meg járni tanultak. Mert a katona állni is, járni is újra tanul. Olyan állással és járással, a milyen a közönséges emberé, nem lehet megverni az ellenséget. Ahhoz parádé-mars szükséges.

Mi a parádé-mars?

Ezt nem lehet csak úgy könnyen megmagyarázni. Felemeled a lábad a földről, olyan magasra, mintha hátba akarnál lépni, aztán kinyújtva, lecsapod a földre, olyan erővel, hogy a kavicsok felrepüljenek talpad alól a kaszárnya tetejére. Ezt cselekedd minden lépésnél, mert ez a parádé-mars. Vigyázz azonban, hogy a föld megremegjen lábad alatt, a kavicsok kopogjanak a kaszárnya tetején, mert ha nem, úgy rossz a parádé-mars. s Ormaster Solyom leszedi a keresztvizet is. Azzal, hogy lábad feltörök, ne törődj semmit. Ott van az ezredorvos ur, helyre hozza

csak 17 éves, sőt a nagyobbik gáztartó, az exhaustor, a gőzgép és gőzkazán csak három évesek, a telep kifogástalan üzemképes állapotban mondható.

H I R E K.

A redingót és a szürke nadrág... Már megirtuk volt, hogy egy karlócai „főpap” fejét miért nyomja mostanában a bú? Siratja a mulat és panaszkodik *Balla Aladár* dr. főispánra, aki az ő akarata ellenére lett a patriárka temetésén a magyar kormány képviselője. Emiatt nekigyürkőzött a „főpap” és „Az ujság”-nak levelet megirta, panaszos könnyeivel azt is tele-sirta. Elmondta, hogy *Balla* főispán *szürke nadrágban* jelent meg a temetés után disze-bében. Ej, ej, „főpap” úr, nem is tudtuk, hogy önök a született „noblesse oblige” még a divatban is visszamaradtak. Önök, kik az istenben boldogult patriárka sok „feledékenységet” elnézték, most megakadnak egy szürke nadrágban, mely különben arról híres, hogy *nem is szürke*. hanem *fekete* és csak sötét szürke sávok vannak belé szöve. Pedig a *divat*, meg az a fránya etikette *halotti torra* nem írja elő, hogy végességig komor fekete szalon-kabátban kell lenni, hanem az a sokat emlegetett *divat*, amelynek a „főpap” tudós professorául csapott fel, előírja hogy redingót-hoz elűtő nadrág való. De ezt persze a „főpap” úr nem tudja. De ez nem volna baj, csak az a baj, hogy mégis hozzászól és kifogásol olyasmit, ami nem is volt olyan, amilyennek elmondta és amihez — isten ucsse, — nem konyit. De nem csak az istenben boldogult patriárka volt „feledékeny”, de a „főpap”-ja is az, mert különben nem felejtette volna el, hogy *Balla* főispán a temetésén *fekete* diszmagyarban és *fekete* ékszerrel jelent meg. És a halotti toron miért gyászoljon ép a kormány képviselője, amikor a „főpap” úrnak alárendelt kalugyerei a *patriárka halálát követő másnapon a halotti toron dühöngött nagy vigasságon maja kirugták a kolostor falait?* A tudós divatprofesszor tehát szintén feledékeny. Ez már náluk a „főpapok” szokása.

Építőmunkásaink zászlószentelése. Az ujvidéki építőmunkások segélyező egylete fennállásának 100-ik évfordulója alkalmából 1907. évi augusztus hó 20-án Szt. István napján a polgári lövöldében a helybeli dalegyletek közreműködése mellett, katonahangverseny, különféle előadások, nagy tűzijáték, konfetti-, és szerpentin-dobással, valamint élőképek bemutatásával és óriási léggömbök felszállásával kapcsolatos népnepélyt rendez. Banket déli 1 órakor. Egy teríték ára K 3-20. A banketten való részvétel legkésőbb augusztus 18-áig Beck Károly, egyleti elnöknel jelentendő be. Kezdeté d. u. 1 órakor. Tánc kezdete 8 órakor.

az, ha bajod történik. Mint ahogy helyre hozta a két első beteget is.

Az egyik beteg egy kereskedőlegény, a másik Vári Szabó János volt. Azt láz gyötörte, ennek lábát törte fel a bakancs. Egy reggel mindkettő az ezredorvos elé ment. Kevés szavu, goromba beszédű, öreg ember az ezredorvos. Nagyon tudományos lehet, mert egészen kopasz a koponyája. A két legényt cudarul összeszidta, hogy milyen nyomorult, satnya népség, aztán megkérdezte a kereskedőlegényt?

— Mi bajod?

— Alásan jelentem lázam van.

— No az nem nagy baj! Most rögtön takarodj a századhoz, huzz a lábadra könnyű bakancsot s egy álló bétig le ne vedd!

— Hát neked mi bajod? — kérdezte Vári Szabó Jánost.

— Regemencz árcz orvos urnak jelentem alásan, a lábam fáj. Feltörte a bakancs, valami flastrom kéne rá.

— No ez se nagy baj. Ne félj, nem halsz bele. Itt van két khinipor. Az egyiket itt mindjárt vedd be, a másikat meg éhomra lefevés előtt.

Belépődij: egyleti tagoknak 40 fillér, nemtagoknak személyenként 80 fillér. Hétfő, 1907. augusztus 19-én. 1. A vendégek fogadtatása a pályaudvaron és hajóállomásokon. 2. A vendégek beszállásolása. 3. Este 9 órakor ismerkedési estély a Szt. István utcai egyleti helyiségben. Kedd, 1907. augusztus 20-án. 1. Reggel 5 órakor ébresztő. 2. Reggel 8 órakor összejövetel az egyleti helyiségben, onnan a templomba való ünnepélyes felvonulás. 3. Dél-előtt 9 órakor ünnepélyes szentmise és az egyleti zászló újboli felszentelése. 4. Ünnepélyes felvonulás a polg. lövészkertbe, a 25 éves díszoklevelek kiosztása. 5. Délután 1 órakor társasbéd a polg. lövöldében (egy teríték 3 kor. 20 fill.) 6. Délután 4 órakor népnepély és sétahangverseny a polgári lövöldében. 7. Este 8 órakor nagy tűzijáték, ezt követi a tánc. Szerda, 1907. augusztus 21-én. 1. Kirándulás Karlóczára, Kameniczára vagy a beocsini csementgyárba. 2. Kedves vendégeinknek bucsuzása és elindulása.

Városi közgyűlés. A legközelebbi közgyűlés, — amint megbízható helyről értesültünk, — csütörtökön, e hó 22-én d. u. 4 órakor lesz. A közgyűlés iránt a törvényhatósági bizottsági tagok körében a napirendre kerülő nagyfóntosságú tárgyakra való tekintettel meleg érdeklődés mutatkozik.

A szerb kongressusi választmány. Tegnapelőtt érkezett Karlóczára *Wekerle Sándor* miniszterelnöknek leirata, amelyben a kormányelnök arról értesíti a kongressusi választmányt, hogy annak eddigi határozatait jóváhagyja és megbizta a választmányt, hogy a dályai uradalom, nemkülömben a patriárka-palota kezelését haladéktalanul vegye át és folytassa működését az eddigi mederben és ne engedje magát abból semmiképen sem kikölkenteni. — A miniszterelnök leiratát a szerb többség nagy örömmel fogadta.

Közigazgatási bizottság ülése. A városi közigazgatási bizottság szerda délelőtt 11 órakor a városháza kis tanácstermében *Balla Aladár* dr. főispán elnöklete alatt ülést tartott, amelyen folyó ügyeket intéztek el. A bizottság ülése összesen egy negyed óra hosszúra tartott.

Fogházvizsgálat. A városi közigazgatási bizottság börtönvizsgáló albizottsága szerdán délelőtt 1/2 12 órakor, a közigazgatási bizottság ülése után, az ujvidéki kir. törvényszék fogházát vizsgálta meg és a tapasztalt példás

A két legény csodálkozva összenézett. Ezt észrevette az orvos ur s Vári Szabó Jánosnak rögtön be kellett vennie a khiniport. Átkozott keserű lehetett, mert egészen eltorzult az arcza tőle.

Nem volt pedig min csodálkozniok. Mindenki tudta az ezredben, hogy az öreg doktornak csak két orvossága van: a khinin, meg a bakancs. S azt is tudta mindenki, hogy ezt a kettőt rendezte elszokta cserélni. Szándékosan tévesztette össze, vagy sem, annak csak ő volna a megmondhatója. Az azonban bizonyos, hogy rendkívül nagyra volt a tudományával,

Hogy az ezrednél egészen más véleménnyel voltak felőle, azt legjobban bizonyítja az, hogy egészen természetesen találta mindenki, mikor két év múlva megbukott a törzsorvosi vizsgán. Az öreg ur pedig ezen végkép sikeresedett. Először leszamarazta a vizsgáló-bizottság tagjait, aztán ledobta magáról az uniformist, kardját a földhöz csapta s beadta lemondását. Feléje se nézett többet az ezrednek, nem bucsuzott el még a kapuféltől se.

Most valahol a vidéket boldogítja a praxisával.

rend, tisztaság felett megelégedésének adott kifejezést.

A vásárnapi vásár. Vasárnapon Ujvidéken vásárlunk volt, melyet már a közgyűlés által kijelölt új helyen tartottak meg. A vásárt várakozáson felül sokan látogatták. A városi javadalmi hivatal által közzétett jelentés szerint a hivatalnak összbevétele 1828.56 korona volt, ebből 1213.30 korona vámpénzre, 615.26 korona helypénzre esett. Meg kell jegyeznünk, hogy a sertések felhajtása tiltva volt és így a bevétel egy nagy tételtől esett el. Tavaly augusztusban az összbevétel 1419.91 korona volt, ebből vámpénz fejében 1045.66 korona, helypénz fejében 374.25 korona folyt be és így a helypénz adatait összehasonlítva meg lehet állapítani, mennyivel látogatottabb volt az idei vásár, melynek különben a horvát zárlat felbontása és segítségére jött. — Maga a vásártér, sik voltánál fogva kitűnőnek bizonyult, de azért mégis célszerűbbnek tartjuk, ha a vásártér, főleg az állatvásártér még kissé kijebb helyezték el.

Politikai főmunkatárs: Kalmár Antal dr.

Felelős szerkesztő: Mayer József.

Társaszerkesztő: Medvetzky Imre dr.

HIRDETMÉNY.

Alulírott úrbéri választmány **Zsablya** község határának tagosítására vonatkozó mérnöki munkálatokra pályázatot hirdet.

A tagosítás alá eső földterület körülbelül **10000 – 12000** holdra tehető.

Felkéretnek azon **okleveles** mérnökök, a kik ezen tagosítási mérnöki munkálatokat elvállalni óhajtják, hogy erre vonatkozó **írásbeli** ajánlataikat, valamint mérnöki képességüket igazoló okmányaikat és egyéb erre vonatkozó bizonyítványokat folyó évi szeptember hó 1-ig az alulírt úrbéri választmányhoz nyújtják be.

A később beérkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Zsablya, 1907. évi augusztus hó 10-én.

56. 3-1 **ÚRBÉRI VÁLASZTMÁNY.**

745. sz.

1907. vgr.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az óbecsei kir. járásbírósnak 1907. évi V. 96./1. számú végzése következtében Dr. Szentiványi Armin ujvidéki ügyvéd által képviselt Armány Géza javára *Jankovits Pár Szenttamási lakós* ellen 1200 korona s jár. erejéig 1907. évi február hó 4-én foganatosított kielégítés végrehajtás útján lefoglalt és 2000 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: 2 pej kancazó nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek az óbecsei kir. járásbírósnak 1907. évi V. 96./5 számú végzése folytán 107 kor. 89 fill. tökékövetelés, 100 kor. 89 fill. után ennek 1907. évi január hó 28. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig bíróság már megállapított költségek erejéig, *Szenttamás község házándál* leendő megtartására 1907. évi augusztus hó 27-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, sükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Óbecsén 1907. évi augusztus hó 12-ik napján.

Albrecht Ármin,
kir. bir. végrehajtó.

7193. szám.

1907. végrh.

Árverési hirdetmény.

Krklyus Dusan sajkásszentiváni lakos végrehajtónak *Razak Jefta* dunagárdonyi lakos végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 136 koroná tökékövetelés és járuléka kielégítése végett az 1881. évi LX. t. cz 144. §-a alapján és a 146. §-a értelmében a titeli királyi járásbírósnak, mint telekkönyvi hatóság területén a dunagárdonyi 286. számú telekkönyvi betétben Radak Jefta (nős volt Gyákos Kátóval) nevével felvett az A. 7. 2. sor 875/1. hrszámu 2 hold területű szántó a Livada dűlőben Radak Jefta utóajánlat tevő által megajánlott 1111 koronában megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.

Ezen árverés megtartására határidőül 1907. évi augusztus hó 22. napjának délutáni 3. órája Dunagárdony község házához tüzetik ki.

ÁRVERÉSI FELTÉTELEK.

1., Ezen árverésen a fent körülírt ingatlan a kikiáltás árán alul eladatni nem fog, hanem amennyiben ennél magasabb ígérlet nem tétetik az ingatlan az utóajánlattevő által megvettnek fog kijelentetni.

2., Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárnak 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-a értelmében jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1. napján 3333. szám alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8 §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni kötelesek.

3., Vevő köteles az árverési vételárat 3 egyenlő részletben és pedig az elsőt 30 nap alatt a másodikat 60 nap alatt a harmadikat pedig 90 nap alatt minden egyes vételári részlet után az árverés jogerőre emelkedésétől számítva és pedig mindig az árverés napjától számított 5% os kamatokkal együtt a titeli királyi adóhivatal, mint bírósági létepénztárnál lefizetni. A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámítani.

Kelt Titelen, 1907. évi június hó 27. napján

A királyi járásbírósnak, mint telekkönyvi hatóságnál.

Dr. Petrovics,
kir. albiró.

Hirlapi subpränumeratio!

A „ROYAL“ szállodában különféle komoly és vigtartalμού napi-, illetőleg hetilapok kerülnek eladásra, u. m.:

Pesti Hirlap, Magyarország, Magyar Hirlap, Bosszem Jankó, Kakas Márton, Magyar Figaró, Vasárnapi Ujság, Pester Journal, Politisches Volksblatt, Pester Lloyd, Freie Presse, Fliegende Blätter és más ujságok. 55. 3-1

T. cz.

Van szerencsém ezennel becses tudomására hozni, hogy az

„ELSŐ MAGYAR
Általános biztosító Társaság“
ujvidéki főügynökségét

átvettem és irodámat Winkle-féle palotában megnyitottam.

Társaságunk biztosít tűz, jég, s állitmány és betöréses lopás ellen, továbbá köt életbiztosításokat a legkedvezőbb módozatok szerint.

A midőn szolgálataimat ez irányban felajánlom, kérem, hogy engem becses bizalmával megtisztelni sziveskedjék.

Ujvidék, 1907. augusztus havában.

kiváló tisztelettel

Will Gyöző

az Első Magyar Általános biztosító Társaság
46. 6-4. főügynöke.

TAKÁCS-féle gyomorsó

egyedüli biztos hatású szer makacs gyomorbajok-
nal, ára 3 korona. — Nagy jövedelem marad a
gazda kezében, ha apró szárnyasai elhullását
megakadályozza, ezt csak a

BAROMFI-TINKTURA

használatá által éri el, ára 90 fillér. — Kik sömör-
hajban szenvednek, azok használják a

FOLYÉKONY ECETSZAPPANT,

amely kitűnő gyógyszernek bizonyult számos
esetben K 1-20

Takács István „Mátyás Király“ gyógytár

CINKOTA. (Budapest mellett).

54. 16-1

Villand testvérek

a világ egyik legnagyobb és legmodernebb czirkusza

f. hó 17-én reggel 8 órakor 22 vasuti kocsiállól álló különvonattal érkezik Ujvidékre és már

szombaton f. hó 17-én este 8 órakor tartja a szénatéren

diszes megnyitó előadását.

Szerződöttve vannak a világ legjobb erői — 45 ló, 5 elefánt, kutyák s több más állat tarkítja a czirkusz istállóját. — Itt még soha nem látott világhírű attrakciók.

Bővebbet mutatnak a falragaszok.

Vasárnap és ünnepnapokon, úgy szintén csütörtökön 2 előadás.

☞ Délután 4 órakor. ☞

Esti műsor.

Az összes helyeken félhelyárakkal.

HELYÁRAK: Páholyülés 4 kor. — Zártszék 3 kor. — Körszék 2 korona.

I. hely kor. 1-60. — II hely kor 1-20. — Karzat 60 fill

Jegyek már most válthatók HERGER ÁGOSTON könyv- és papir-kereskedésében.